

**Rimske keramičarske i staklarske radionice.
Proizvodnja i trgovina na jadranskom prostoru:
zbornik II. međunarodnog arheološkog kolokvija,
Crikvenica, 28. - 29. listopada 2011., urednici:
Goranka ...**

Čule, Suzana

Source / Izvornik: **Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu, 2015, 32, 289 - 292**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:291:007212>

Rights / Prava: [Attribution 3.0 Unported/Imenovanje 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-22**

INSTITUT ZA
ARHEOLOGIJU

Repository / Repozitorij:

[RIARH - Repository of the Institute of archaeology](#)

UDK 902
ISSN 1330-0644
VOL 32/2015.
ZAGREB, 2015.

Prilozi

Instituta za arheologiju u Zagrebu

Izdavač/*Publisher*
INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/*Address of the editor's office*
Institut za arheologiju/*Institute of archaeology*
HR-10000 Zagreb, Ulica Ljudevita Gaja 32
Hrvatska/*Croatia*
Telefon/Phone ++385/(0)1 61 50 250
Fax ++385(0)1 60 55 806
e-mail: urednistvo.prilozi@iarh.hr
<http://www.iarh.hr>

Glavni i odgovorni urednik/*Editor in chief*
Marko DIZDAR

Uredništvo/*Editorial board*
Marko DIZDAR, Snježana KARAVANIĆ, Viktória KISS (Budapest, HUN) (prapovijest/Prehistory),
Marija BUZOV, Goranka LIPOVAC VRKLJAN (antika/Antiquities), Katarina Katja PREDOVNIK
(Ljubljana, SLO), Tajana SEKELJ IVANČAN (srednji vijek/Middle Ages), Natascha MEHLER
(Wien, AUT), Juraj BELAJ, Tatjana TKALČEC (kasni srednji vijek i novi vijek/Late Middle Ages
and Modern era), Predrag NOVAKOVIĆ (Ljubljana, SLO) (metodologija/Methodology)

Izdavački savjet/*Editorial advisory board*
Dunja GLOGOVIĆ (Zagreb), Ivor KARAVANIĆ (Zagreb), Timotej KNIFIC (Ljubljana,
SLO), Laszlo KÓVACS (Budapest, HUN), Kornelija MINICHREITER (Zagreb),
Mladen RADIĆ (Osijek), Aleksandar RUTTKAY (Nitra, SK), Ivančica
SCHRUNK (Minneapolis, USA), Željko TOMIČIĆ (Zagreb), Ante UGLEŠIĆ (Zadar)

Prijevod na engleski/*English translation*
Jadranka BOLJUNČIĆ, Stašo FORENBAHER, Sanjin MIHELIĆ, Ákos PETŐ, Marta RAKVIN
Anita RAPAN PAPEŠA, Mladen TOMORAD, Ivan VALENT

Prijevod na hrvatski/*Croatian translation*
Jadranka BOLJUNČIĆ, Sanjin MIHELIĆ

Prijevod na njemački/*German translation*
Marina ŽANIĆ

Lektura/*Language editor*
Ivana MAJER (hrvatski jezik/Croatian)
Sanjin MIHELIĆ, Emmet MARRON (engleski jezik/English)
Marina ŽANIĆ, Katharina HART (njemački jezik/German)

Korektura/*Proofreads*
Marko DIZDAR
Katarina BOTIĆ

Grafičko oblikovanje/*Graphic design*
Roko BOLANČA

Računalni slog/*Layout*
Hrvoje JAMBREK

Tisak/*Printed by*
Tiskara Zelina d.d., Sv. I. Zelina

Naklada/*Issued*
400 primjeraka/400 copies

Sadržaj

Contents

Izvorni znanstveni radovi

Original scientific papers

5	STAŠO FORENBAHER
ZLATKO PERHOČ
Izrađevine od lomljenog kamena iz Nakovane (Pelješac): kontinuitet i promjene od ranog neolitika do kraja prapovijesti	STAŠO FORENBAHER
ZLATKO PERHOČ
<i>Lithic Artifacts from Nakovana (Pelješac): Continuity and Change from Early Neolithic until the End of Prehistory</i>
75	MARTA RAKVIN
Naselje na gradini Marić kod Mikleuške tijekom kasnoga brončanog i starijeg željeznog doba	MARTA RAKVIN
<i>The Marić Hillfort Settlement near Mikleuška during the Late Bronze and the Early Iron Age</i>
111	MORANA ČAUŠEVIĆ-BULLY
IVAN VALENT
Municipium Flavium Fulfinum
Dijakronijska studija gradske strukture s posebnim osvrtom na forumski prostor	MORANA ČAUŠEVIĆ-BULLY
IVAN VALENT
<i>Municipium Flavium Fulfinum
Diachronic study of the city structure with a special attention to the forum</i>
147	ANA KONESTRA
Keramika s Foruma Municipia Flavia Fulfinuma (otok Krk, Hrvatska) – istraživanja od 2007. do 2013. godine	ANA KONESTRA
<i>Pottery from the Forum of Municipium Flavium Fulfinum (Krk Island, Croatia) – research between 2007 and 2013</i>
215	LJUBICA PERINIĆ
Različite razine sinkretizma na tri Silvanova spomenika	LJUBICA PERINIĆ
<i>Different levels of syncretism on three Silvanus' monuments</i>
229	JADRANKA BOLJUNČIĆ
JOSIP HAT
Macroscopic and CT Diagnostic Approach in Interpreting a Non-traumatic Calvarial Lesion in a Medieval Man from Northern Croatia	JADRANKA BOLJUNČIĆ
JOSIP HAT
<i>Makroskopski i CT dijagnostički pristup u tumačenju netraumatske lezije na kaloti srednjovjekovnog muškarca iz sjeverne Hrvatske</i>

Prethodno priopćenje

- 243 MLADEN TOMORAD
JOACHIM SLIWA
Tri staroegipatska skarabeja iz Arheološke zbirke franjevačkog samostana u Košljunu, Hrvatska
- 251 VESNA LALOŠEVIĆ
Integracija pogana u ranokršćanskim legendama
- 261 ANITA RAPAN PAPEŠA
ÁRPÁD KENÉZ
ÁKOS PETŐ
Arheobotanička analiza uzoraka iz kasnoavarodobnih grobova iz Nuštra (istočna Hrvatska)

Recenzije

- 289 SUZANA ČULE
Rimske keramičarske i staklarske radionice. Proizvodnja i trgovina na jadranskom prostoru: zbornik II. međunarodnog arheološkog kolokvija, Crikvenica, 28. – 29. listopada 2011.

- 293 UPUTE AUTORIMA

Preliminary communication

- MLADEN TOMORAD
JOACHIM SLIWA
Three Ancient Egyptian scarabs from the Archaeological Collection of the Franciscan Monastery on Košljun, Croatia
- VESNA LALOŠEVIĆ
Conversion von Heiden in frühchristliche Legenden
- ANITA RAPAN PAPEŠA
ÁRPÁD KENÉZ
ÁKOS PETŐ
The Archaeobotanical Assessment of Grave Samples from the Avar Age Cemetery of Nuštar (Eastern Croatia)

Book reviews

- SUZANA ČULE
Roman Ceramic and Glass Manufactures. Production and Trade in the Adriatic Region: Proceedings of the 2nd International Archaeological Colloquium, Crikvenica, 28 – 29th October 2011

- GUIDELINES FOR CONTRIBUTORS

Rimske keramičarske i staklarske radionice. Proizvodnja i trgovina na jadranskom prostoru: zbornik II. međunarodnog arheološkog kolokvija, Crikvenica, 28. – 29. listopada 2011., urednici: Goranka Lipovac Vrkljan, Bartul Šiljeg, Ivana Ožanić Roguljić, Ana Konestra; Institut za arheologiju – Muzej grada Crikvenice, Crikvenica, 2014, 412 str.

Roman Ceramic and Glass Manufactures. Production and Trade in the Adriatic Region: Proceedings of the 2nd International Archaeological Colloquium, Crikvenica, 28 – 29th October 2011, editors: Goranka Lipovac Vrkljan, Bartul Šiljeg, Ivana Ožanić Roguljić, Ana Konestra; Institute of Archaeology – Crikvenica Municipal Museum, Crikvenica, 2014, 412 pp.

Zbornik radova *Rimske keramičarske i staklarske radionice. Proizvodnja i trgovina na jadranskom prostoru* sadrži radove s istoimenoga međunarodnog arheološkog kolokvija s temom Eksperimentalna arheologija, održanog u Crikvenici od 28. do 29. listopada 2011. godine. Zbornik je posvećen uspomeni na Timoteu Teu Jerić, novinarku i spisateljicu rodom iz Crikvenice, koja je Goranku Lipovac Vrkljan potaknu-

The Proceedings *Roman Ceramic and Glass Manufactures. Production and Trade in the Adriatic Region* contains papers from the international archaeological colloquium of the same name, on the topic of Experimental Archaeology, held in Crikvenica between 28th and 29th October 2011. The Proceedings are dedicated to the memory of Timotea Tea Jurić, a journalist and writer, a native of Crikvenica, who encouraged Goranka Lipovac Vrkljan to start the excavations at the site in Crikvenica.

The book is trilingual – in Croatian, Italian and English, and contains a total of thirty papers in 412 pages. It begins with a preface by the editor, Goranka Lipovac Vrkljan, explaining the value of the book and thanking the Crikvenica Municipal Museum, Crikvenica City, Croatian Ministry of Science, Education and Sports, Croatian Ministry of Culture, Croatian Science Foundation and the Institute of Archaeology for having recognized the importance of the publication of the Proceedings, that is, for their financial support. She stressed that a scientific centre that has been established in Crikvenica will facilitate periodical gatherings of international and Croatian archaeologists and other experts dealing with topics pertaining to ancient production centres.

Since experimental firing of ceramic products was carried out in a replica of the Crikvenica kiln during the congress, these proceedings, alongside papers focusing on ancient ceramology and Roman ceramic and glass manufactures, feature also papers based on experimental projects.

The proceedings are divided into four sections: Experimental archaeology: the technology of Roman kilns and pottery production; Historical and topographic boundaries of the northern Croatian Littoral; Roman pottery manufacture, production and trade; and Roman glass trade in the Adriatic region. The programme of the Colloquium is published as an appendix.

la na istraživanje lokaliteta u Crikvenici.

Zbornik je trojezičan – na hrvatskom, talijanskom i engleskom jeziku, a sadrži ukupno trideset radova na 412 stranica. Započinje predgovorom urednice, Goranke Lipovac Vrkljan, koja govori o vrijednosti ovog zbornika te zahvaljuje Muzeju grada Crikvenice, Gradu Crikvenici, Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta RH, Ministarstvu kulture RH, Hrvatskoj zakladi za znanost i Institutu za arheologiju na prepoznavanju važnosti izdavanja zbornika, odnosno na njihovoj financijskoj pomoći. Napominje kako je u Crikvenici organizirano znanstveno središte za povremena okupljanja međunarodnih i domaćih arheologa i ostalih stručnjaka koji se bave temama antičkih proizvodnih središta.

Kako je tijekom kongresa u replici crikveničke peći provedeno eksperimentalno pečenje keramičkih predmeta tako i u ovom zborniku, uz tekstove iz područja antičke keramologije i rimskih keramičarskih i staklarskih radionica, nalazimo i radove proizašle iz eksperimentalnih projekata.

Zbornik je podijeljen na četiri sekcije: Eksperimentalna arheologija: tehnologija rada rimskih peći i izrada keramičkih predmeta, Povijesni i topografski okviri sjevernog Hrvatskog primorja, Rimske keramičarske radionice, proizvodnja i trgovina te Rimsko staklo, trgovina na jadranskom prostoru. Kao prilog nalazimo Program kolokvija.

U prvoj sekciji, *Eksperimentalna arheologija: tehnologija rada rimskih peći i izrada keramičkih predmeta*, možemo pročitati rad Armanda Desbata *Pečenje antičke keramike: rezultat tridesetogodišnjeg eksperimentiranja (1983–2013)* u kojem govori o samim počecima toga eksperimenta, o tome kako se i zašto eksperiment ograničio na proučavanje samo određenih aspekata, te o rezultatima eksperimenta. Sljedeći rad, *Replika rimske keramičarske peći u Crikvenici*, čiji su autori Goranka Lipovac Vrkljan, Irena Jurić, Tea Rosić, Ivica Novosel i Zvonimir Kuzmić, govori o projektu izrade replike velike zapadne peći prozvanae "Ignacija" na lokalitetu "Igralište" u Crikvenici, o proceduri izgradnje te o dva eksperimentalna pečenja i dobivenim rezultatima. Slijedi rad Zrinke Šimić Kanaet i Biserke Radanović Gužvica *Eksperimentalna arheologija – tehnika izrade keramičkog tarionika* koji govori o prvoj rekonstrukciji toga tipa posude u Hrvatskoj i o rezultatima pečenja u rekonstruiranoj peći u Crikvenici. Rad Danijele Roksandić *Tehnike ukrašavanja kasnorimske keramike na nekoliko primjera iz Vinkovaca* daje nam uvid u eksperiment kojim su se pokušale prikazati dvije tehnike ukrašavanja keramike koje nisu tipične za rimsku keramiku, a nalazimo ih na keramičkom materijalu pronađenom u Vinkovcima (Glagoljaška bb) uz nalaze rimske arhitekture iz 5. i 6. stoljeća. Marina Kovač govori o *Eksperimentalnoj radionici: izrada rimskih keramičkih svjetiljki u Muzeju Slavonije u Osijeku*, a koja je održana tijekom rujna i listopada 2011. godine i u kojoj je, u izradi pet keramičkih svjetiljki, sudjelovalo desetero osnovnoškolske djece, kako bi otkrili kompleksnost procesa izrade keramičke svjetiljke od modela do konačnog proizvoda. Autor sljedećeg rada, *Tradicijsko lončarstvo u Velem lžu*, jest Predrag Petrović Pepi, jedini preostali "lopižar", majstor keramičar, na otoku lžu koji govori o pokušajima da kroz razne radionice i predavanja prenese svoje umijeće. Posljednji rad u ovoj sekciji, autorice Vedrane Vidrih Perko, *Eksperimentalna arheologija u inkubatoru baštine ekomuzeja*, govori o saznanjima do kojih dolazimo kroz eksperimentalnu arheologiju te o uvođenju eksperimentalne arheologije

In the first section, *Experimental archaeology: the technology of Roman kilns and pottery production*, we can read Armand Desbat's paper *Firing antique ceramics: the results of thirty years of experimentation (1983–2013)*, in which he speaks about the first beginnings of this experiment, about how and why the experiment was limited to the study of only a few specific aspects, as well as about the results of the experiment. The next paper, *A replica of the Roman ceramic kiln from Crikvenica*, authored by Goranka Lipovac Vrkljan, Irena Jurić, Tea Rosić, Ivica Novosel and Zvonimir Kuzmić, describes the project of construction of a replica of the big western kiln, called "Ignacija" at the "Igralište" (Playground) site in Crikvenica, the construction procedure and two experimental firings and the obtained results. The following paper, by Zrinka Šimić Kanaet and Biserka Radanović Gužvica, entitled *Experimental archaeology – a technique of manufacturing a ceramic mortarium*, speaks about the first reconstruction of that type of vessel in Croatia and about the results of firing in the reconstructed kiln in Crikvenica. Danijela Roksandić's paper *Late Roman pottery decorating techniques on several examples from Vinkovci* gives us insight into an experiment aimed at presenting two decorative techniques untypical for Roman pottery, found in the pottery assemblage from Vinkovci (Glagoljaška bb) alongside finds of 5th and 6th cent. Roman architecture. Marina Kovač presented the *Experimental workshop: manufacture of Roman ceramic lamps in the Museum of Slavonia in Osijek*, held during September and October 2011. At the workshop, ten primary school children participated in the making of five ceramic lamps, in order to familiarize themselves with the complexity of manufacturing ceramic lamps from the model to the finished product. The author of the next paper, entitled *Traditional pottery production of Veli lž*, is Predrag Petrović Pepi, the last remaining "lopižar", or master potter, on the island of lž. He recounts his endeavours to transfer his skill through various workshops and presentations. The last paper in this section, authored by Vedrana Vidrih Perko, is entitled *Experimental archaeology in the Heritage Incubator of an ecomuseum*, and tells about the understanding we gain through experimental archaeology and its introduction into ecomuseums.

The section *Historical and topographical boundaries of the northern Croatian Littoral* consists of two papers. The paper authored by Goranka Lipovac Vrkljan and Ranko Starac, entitled *Ancient microtopography of the Croatian Littoral. A contribution to the understanding of the archaeological landscape of the Vinodol area based on the Crikvenica pottery finds*, speaks about the microregional distribution area of the Crikvenica pottery within the present-day Vinodol area, which points to early social and economic connections between the local communities in northern Liburnia with the Roman culture. In the paper *The battle of Krk in 49 BC*, the author Siniša Bilić Dujmušić attempts a reconstruction of that battle based on an analysis of the general circumstances leading to the conflict. He also considers the probable time frame of the battle, reconstructs its course and points

u ekomuzeje.

Sekcija *Povijesni i topografski okviri sjevernog Hrvatskog primorja* sastoji se od dva rada. Rad čiji su autori Goranka Lipovac Vrkljan i Ranko Starac, *Antička mikrotopografija Hrvatskog primorja. Prilog poznavanju arheološkog krajolika Vinodola prema nalazima crikveničke keramike*, govori o prostoru mikroregionalne distribucije crikveničke keramike unutar današnjeg prostora Vinodola koja upućuje na ranu društvenu i gospodarsku povezanost lokalnih zajednica sjeverne Liburnije s rimskom kulturom, dok u radu *Bitka kod Krka godine 49. pr. Kr.* autor Siniše Bilića Dujmušića nastoji donijeti rekonstrukciju te bitke analizirajući opće okolnosti koje su dovele do sukoba te razmatra vremenski okvir u koji bi je trebalo smjestiti, rekonstruirati njezin tijek i upućuje na njezine posljedice.

Treću sekciju, *Rimske keramičarske radionice, proizvodnja i trgovina*, čini šesnaest radova. Rad Antonija Marchiorija i Chiare D'Inca pod naslovom *Peći i proizvodni centar u Lornu: novi podaci, nova razmišljanja* daje nam uvid u smještaj proizvodnog centra i sadržaje samog kompleksa te o vremenu u kojem je korišten. Paola Ventura, u radu *Proizvodni kompleksi u sjevernom ageru Iulie Concordie: novi podaci*, također govori o keramičarskim pećima, pronađenima između 2009. i 2010. godine na pordenonskom području. Na ovu se temu nastavlja i rad Luciane Mandruzzato i Massima Brainija *Terenska istraživanja rimske keramičarske peći u S. Giovanni al Natisono, lokalitet Dolegnano (UD)* u kojem je obrađen lokalitet u jugozapadnom dijelu teritorija Forum Iulii na kojem su pronađeni ostaci najmanje dvije različite peći, dok rad *Od istraživanja do muzeja: peć za keramiku iz Altina* Silvije Cipriano i Giovanne Marije Sandrini govori o izlaganju konzervirane peći za keramiku pronađene u Altinu u novom Arheološkom muzeju u istom gradu. O proizvodnim kompleksima riječ je i u radu Maje Bausovac i Jure Krajšeka, *Lončarske radionice na Bregu u Celju* koji navodi kako su na otprije poznatom lokalitetu prilikom zaštitnih radova 2010. godine pronađeni ostaci nekoliko peći manjih dimenzija, kao i velik broj ulomaka keramike lokalne izrade. Rad Stefanie Pesavento Mattioli, *Proizvodnja vinskih amfora na Jadranu: metodološka pitanja* bavi se problematikom proizvodnje vinskih amfora i dosadašnjom obradom te vrste materijala s kojom se autorica ne slaže u potpunosti jer ne obuhvaća sve podatke koje je moguće o njemu sakupiti. Silvia Cipriano, Lara Maritan i Stefania Mazzocchin svojim na s radom *Proizvodni centar na via Montona u Padovi* vraćaju na temu keramičarskih peći kojih je na ovom lokalitetu, uz ostale radioničke objekte, pronađeno devet. U svojem radu *Rimske krovne opeke na području sjeverne Istre* Tina Žerjal daje pregled izrade i korištenja opeke na tom području. Tamás Bezeckzy u svom radu *Lekanijeve amfore* istražuje pečate amfora pronađenih od 1998. od kojih se najraniji može datirati u razdoblje kada je grad Pula uzdignut na rang kolonije, između 46. i 45. god. pr. Kr. Osim toga, uspoređuje peći iz Fažane s pećima iz Lorona, navodi rezultate petrografskih istraživanja i svrstava strukture amfora u devet skupina te govori o planiranoj *online* bazi podataka. Keramiku iz grobnih priloga nekropole Kurilovo pohranjenu u arheološkoj zbirci JANAF-a koja potječe iz grobova obuhvaćenih zaštitnim istraživanjem 2005. godine u svom radu obrađuje Ana Konestra, dok Ivana Ožanić Roguljić u radu *Posude s perforiranim rešetkom iz Crikvenice* navodi 98 tipova različ-

to its consequences.

The third section, *Roman pottery manufacture, production and trade*, consists of sixteen papers. The paper by Antonio Marchiori and Chiara D'Inca, entitled *The kilns and the production centre in Lornu: new data, new considerations* gives us insight into the position of the production centre and the facilities in the complex, as well as the time of its operation. Paola Ventura, in the paper *Production complexes in the northern ager of Iulia Concordia: new data*, also speaks about ceramic kilns, discovered between 2009 and 2010 in the Pordenone area. Continuing in the same vein, the paper by Luciana Mandruzzato and Massimo Braini *Field excavations of a Roman ceramic kiln at the Dolegnano site in S. Giovanni al Natisono (UD)* looks at a site in the south-west part of the Forum Iulii area that yielded the remains of at least two different kilns. Silvia Cipriano and Maria Sandrini's paper *From research to a museum: ceramic kiln from Altino* speaks about the exhibit of the conserved ceramic kiln found in Altino in the new Archaeological museum in that town. Production complexes are discussed also in the paper by Maja Bausovac and Jure Krajšek, *Pottery workshops at Breg in Celje*, describing how the salvage excavations in 2010 at a previously known archaeological site yielded the remains of several small-size kilns, as well as a large number of locally-made pottery. Stefania Pesavento Mattioli's paper *Production of wine amphorae in the Adriatic: methodological issues* discusses the body of issues pertaining to the production of wine amphorae and the previous study of this type of material, with which the author does not fully agree, because it does not include all the potentially available data. Silvia Cipriano, Lara Maritan and Stefania Mazzocchin return to the topic of ceramic kilns in their paper *Production centre at via Montona in Padua*, a site that yielded nine such kilns in addition to other workshop structures. In her paper *Roman tegulae in northern Istria*, Tina Žerjal gives an overview of the production and use of roof tiles in that area. Tamás Bezeckzy in the paper *The Laecanius amphorae* examines the seals on the amphorae discovered since 1998, the earliest of which may be dated to the period when the city of Pula was raised to the status of a colony, between 46 and 45 BC. In addition to this, he compares the kilns from Fažana with those from Lornu, presents the results of petrographic research, classifies the fabric of the amphorae into nine groups and speaks about the planned online database. Ana Konestra analysed the ceramic assemblage from the grave goods recovered in the 2005 salvage excavations at the Kurilovo necropolis, stored in the archaeological collection of the JANAF, while Ivana Ožanić Roguljić, in her paper *Vessels with perforated grids from Crikvenica* mentions 98 different pot types produced in Crikvenica, including two types of vessels with perforated grid that are the topic of this paper, whose function is not known. Igor Borzić gives us insight into the *Ceramic cooking ware of Legio XI from the Burnum-Amphitheatre site*, collected during the systematic archaeological excavations carried out since 2003. The analysis of the pottery established not only the place of its origin, but

tih posuda proizvedenih u Crikvenici među kojima su i dva tipa posude s perforiranom rešetkom o kojima govori ovaj rad, a čija uporaba nije poznata. Igor Borzić daje nam uvid u keramičko kuhinjsko posuđe XI. legije s lokaliteta Burnum–Amfiteatar sakupljeno tijekom sustavnih arheoloških istraživanja koja na tom lokalitetu traju od 2003. godine. Analizom posuda utvrđeno je ne samo odakle ono potječe nego i za koji je način pripreme hrane korišteno. Nakon ovoga, slijedi još jedan rad koji obrađuje keramički materijal, a riječ je o radu Kristine Jelinčić Vučković pod naslovom *Antička keramika s otoka Brača: lokaliteti Pučišća Oklade i Pučišća Mladinje brdo*. U radu *Terra sigillata i lokalna keramika s crvenim premazom u južnom Iliriku (2. st. pr. Kr. – 2. st. po. Kr.)* autor Eduarda Shehija navodi tipove *sigillate* pronađene u južnom Iliriku te spominje i keramiku lokalne proizvodnje. Maja Janežič i Evgen Lazar u radu *Rimske svjetiljke otkrivene tijekom arheoloških istraživanja u Vičavi kraj Ptuj* govore o ulomcima uvezenih “firma” svjetiljki kao i o onima lokalne proizvodnje pronađenima tijekom 2010. i 2011. godine, a Jasmina Davidović i Marina Kovač u radu *Dvije zanimljive antropomorfne lampe iz Sirmija i Murse* predstavljaju lampu u obliku ljudskog tijela iz srijemskog muzeja i dvije svjetiljke u obliku ljudskog lica iz Muzeja Slavonije Osijek.

Četvrta sekcija, pod imenom *Rimsko staklo, trgovina na jadranskom prostoru*, sadrži pet radova na navedenu temu. U prvom radu, *Ulomak staklene bočice s reljefnim prikazom glave Meduze*, autorica Ivana Jadrić-Kučan prikazuje ulomak pronađen na području rimskoga vojnog logora XI. legije u Burnumu. Toni Brajković u radu *Stakleni pužoliki riton s liburnsko-rimske nekropole Velike Mrdakovice kod Šibenika* govori o staklenom ritonu pronađenom tijekom iskopavanja 2011. godine u grobu NG 5 te predlaže djelomičnu reviziju tipa Isings 73 u koji se i ovaj riton ubraja. Rad Anamarije Eterović Borzić *Reljefne staklene čaše s grčkim natpisom s užeg zadarskog područja* obrađuje četiri fragmentirane reljefne staklene čaše s različitim grčkim natpisima pronađene na zadarskom području kakve se proizvode na području Istočnoga Rimskog Carstva tijekom 1. stoljeća. U radu *Reljefno dekorirane staklene boce i bočice iz antičke Liburnije* autori Ivo Fadić i Berislav Štefanac donose pregled reljefno dekoriranih boca i bočica puhanih u kalup, pronađenih na području antičke Liburnije s posebnim naglaskom na preciznije datiranje i utvrđivanje radioničke pripadnosti. U posljednjem radu ove sekcije i samog zbornika, Šime Perović u radu *Restauracija staklenih izložaka iz stalnog postava Muzeja antičkih stakla u Zadru* predstavlja rad Odjela za restauraciju i istraživanje u Muzeju antičkog stakla u Zadru i opisuje sve faze u postupcima konzervacije i restauracije na primjeru nekoliko ekskluzivnih antičkih staklenih artefakata.

Kao što je već spomenuto, na samom kraju Zbornika možemo pronaći Prilog: Program kolokvija.

Suzana Čule

Prijevod i lektura / Translation and proofreading
Sanjin Mihelić

also for which method of preparing food it was used. This is followed by another paper focusing on pottery, namely Kristina Jelinčić Vučković's paper entitled *Ancient pottery from the Brač island: the sites of Pučišća Oklade and Pučišća Mladinje brdo*. In the paper *Terra sigillata and local red slip ware in southern Illyria (2nd century BC – 2nd century AD)*, Eduard Shehi describes the *sigillata* types found in southern Illyricum, mentioning also locally-produced pottery. Maja Janežič and Evgen Lazar, in the paper *Roman oil lamps discovered during archaeological researches in Vičava, Ptuj* speak about the fragments of imported “firma” lamps, as well as those produced locally, found in 2010 and 2011, while Jasmina Davidović and Marina Kovač, in their paper *Two interesting anthropomorphic lamps from Sirmium and Mursa* present a lamp in the shape of a human body from the Sirmia Museum and two lamps in the shape of a human face from the Museum of Slavonia in Osijek.

The fourth section, entitled *Roman glass trade in the Adriatic region*, contains five papers on this topic. In the first paper, *Shard of glass bottle with a relief depicting the head of Medusa*, the author Ivana Jadrić-Kučan presents a fragment found in the area of the Roman military camp of the XI legion in Burnum. Toni Brajković, in the paper *Glass snail-shaped rhyton from the Liburnian-Roman necropolis at Velika Mrdakovica near Šibenik*, tells about a glass rhyton found in the 2011 excavations in grave NG 5, and calls for a partial revision of the Isings 73 type, to which this rhyton belongs. Anamarija Eterović Borzić's paper *Relief glass cups with Greek inscriptions from the Zadar area* deals with four fragmented relief glass cups with different Greek inscriptions, of the type produced in the Eastern Roman Empire during the 1st cent., found in the Zadar area. In the paper *Mold-blown glass bottles from ancient Liburnia*, the authors Ivo Fadić and Berislav Štefanac provide an overview of relief-decorated mold-blown bottles found in the territory of ancient Liburnia, with a special emphasis on precise dating and attribution to specific workshops. In the last paper of this section as well as of the proceedings, *Restoration of glass exhibits in the permanent exhibition of the Museum of Ancient Glass in Zadar*, Šime Perović presents the activities of the Department for Restoration and Research of the Museum of Ancient Glass in Zadar, describing all the phases in the conservation and restoration procedures on the example of several exclusive ancient glass artefacts.

As mentioned above, at the very end of the Proceedings there is the Appendix: the Programme of the colloquium.